

XXVII.

Udkast til Lov

om

Anfættelse af Lærere i de offentlige Skoler i Kjøbstæderne og paa Landet samt om disses Lønning.

§ 1.

Naar i en Kjøbstad Skolecommissionen og Communalbestyrelsen ønske istedetfor Lærere at erholde Lærere ansatte til Pigebørnenes Underviisning i de offentlige Skoler, skal saadant kunne skee med Skoledirectionens Approbation, dog at de, der bestikkes hertil, skulle have underkastet sig den ved allerhøieste Resolution af 4de November 1859 (Ministeriets Bekjendtgjørelse af 16de samme Maaned) befalede Lærere-Examen; og skulle i saa Tilfælde de Poster, der efter de hidtil gjældende Regler vilde have været at besætte med Lærere, men herefter blive at besætte med Lærere, udgaae af Antallet af de Lærereposter, til hvilke der efter Lov af 8de Marts 1856 § 13 bliver at tage Hensyn ved Bestemmelsen af, hvormange der paa hvert Sted skulle lønnes med den høiere, og hvormange med den lavere Løn.

§ 2.

Pigelebes skal det, naar Børneantallet i en Skole paa Landet gjør en Forsøgelse af Lærereposterne fornøden, være tilladt med Skoledirec-

tionens Approbation istedetfor en Underskole at antage en Lærere til Pigebørnenes Underviisning, dog saaledes, at blandt Ansøgerinderne den examinerede Lærere stedsse vælges fremfor den ikke examinerede.

§ 3.

Lønnen for en Lærere i en Kjøbstad bestemmes til mindst 25 Tdr. Byg efter Capitels-taxten og 200 Rd., hvilket sidste Beløb efter 4 Aars Tjeneste bliver at forhøje til 250 Rd. og efter andre 4 Aars Tjeneste til 300 Rd. For en Lærere paa Landet bestemmes Lønnen til mindst 180 Rd., der efter 4 Aars Tjeneste forhøjes til 200 Rd., og efter andre 4 Aars Tjeneste til 220 Rd. foruden fri Bolig og 2 Fodne Brænde. Endvidere ville Lærere være berettigede ligemed Lærere til Skolepenge, Alderstillæg, Pension og anden Understøttelse.

§ 4.

Foransførte Bestemmelser gjælde dog ikke for saadanne Lærere, der antages til alene at meddele Underviisning i Haandgjerning.

Motiver til foranstaaende Lovudkast.

Medens tidligere saavel Drengbørnenes som Pigebørnenes Underviisning i de offentlige Skoler saagodtform ubelukkende var betroet til Lærere, er der i de senere Aar, efter at der ved allerhøieste Resolution af 4de November 1859 (Ministeriets Bekjendtgjørelse af 16de samme

Maaned) er paabudt Afholdelsen af en aarlig Examen for Lærere, jævnlig indkommet Begjæring til Ministeriet om Tilladelse til at ansætte saadanne ved Børgerkolernes Pige-classes omkring i Kjøbstæderne, som ogsaa ved enkelte Skoler paa Landet, hvor Børneantallet

har gjort forøgede Lærerkrafter fornødne, og man har fundet det hensigtsmæssigt at sondre Børnene i Drengeclasser og Pigeeclasser. Ministeriet har i Almindelighed troet saavidt muligt at burde imødekomme disse Begjæringer, deels fordi man maatte erkjende det Udfælgelige i, at det qvindelige Element erhoder Afgang til Deeltagelse i Pigebørnernes Underviisning, og deels fordi den allerhøieste Resolution, hvorved Lærereinder-Examen blev oprettet, udtrykkelig tilfuger dem, der have bestaaet Examen, Afgang til at ansættes som Lærereinder ved Pigeeclasser saavel i som udenfor Hovedstaden, hvilket vilde være uden Betydning, naar der ikke sørgedes for, at slige Poster bleve oprettede. Smidlertid møder herved en Vanstuelighed, som ikke er bleven paaagtet ved den nævnte Examen's Indstiftelse, nemlig den, at der ikke findes nogen Bestemmelse om, hvorledes Lærereinderne skulle lønnes. For Rigsens Vedkommende har dette mindre at sige, da der her ikke ved Lovgivningen er foreskrevet nogen fast Norm for Lærerepersonalets Lønning, men kun i Anordningen af 20de Marts 1844 § 53 udtalt, at der ved Lærereindlønningernes Bestemmelse skal tages Hensyn til, at der til Børnernes Underviisning i de Færdigheder og Kundskaber, der skulle bibringes disse, kunne erholdes duelige Personer. Stadens Communalbestyrelse tog derfor ogsaa strax, da der meldte sig examinerede Lærereinder om Ansættelse, den Bestemmelse, at disse skulle lønnes efter samme Scala som Lærerne, kun noget lavere; medens saaledes Lærerne ved deres første Ansættelse lønnes med 500 Rb. aarlig for 36 Timers ugentlig Underviisning, hvilken Betaling efter 4 Aars Tjenestigtid stiger til 650 Rb. og efter andre 4 Aar til 800 Rb., er Lønnen for Lærereinderne bestemt til respective 360 Rb., 432 Rb. og 504 Rb. Underledes forholder det sig paa Landet og i Kjøbstæderne, hvor Lærereindlønningernes Størrelse nærmere er bestemt ved Anordningen af 29de Juli 1814 § 55 og Lov af 8de Marts 1856 § 13; dog lader Forholdet sig uden Vanstuelighed ordne paa Landet, hvor en længere Tids Praxis har medført, at der ved større Skoler ansættes ugifte Andenlærere med en lavere Løn, i Almindelighed et Par Hundrede Oler foruden fri Bolig og Brændsel; med disse maae Lærereinderne kunne sættes i Klasse, og deres Løn bestemmes i Lighed dermed.

Derimod er man mere bunden i Kjøbstæderne, idet der ved den nævnte § i Lov af 8de Marts 1856 er bestemt, at Halvdeelen af Lærere skulle have i Løn ibetmindste 300 Rb. og 50 Edr. Byg efter Capitelstarten foruden fri Bolig for en Familie og Brændsel, og den anden Halvdeel 150 Rb. og 50 Edr. Byg efter Capitelstarten foruden fri Bolig for en Ugift og Brændsel, hvorhos det endvidere er fastsat, at naar Antallet af Lærere er ulige, skal Lønnen for Fleertallet bestemmes til det høiere Beløb. Her findes ogsaa altsaa bestemte Regler at gaae efter, og Ministeriet har i Almindelighed ikke anset sig berettiget til at afvige herfra. Vel var der dengang, da Loven udkom, alene tænkt paa Lærere og ikke paa Lærereinder, der først senere ere komne til, men da disse nu efter den allerhøieste Resolution af 4de November 1859 kunne træde istedetfor Lærere og overtage deres Gjerning, synes de at have Krav paa at nyde samme Løn for deres Arbejde som Lærerne. Dette har Ministeriet ogsaa stedse søgt at fastholde, men der er som oftest fra Skolebestyrelsernes Side indvendt herimod, at Fruentimmerne kunne behjælpe sig med mindre til deres Underholdning end Mandfolkene, og derfor gjort Paastrand paa, at Lønnen skulde ansættes lavere, ja paa enkelte Steder har man endog opgivet at faae Lærereinder bestiftede, fordi man ikke kunde faae Lønnen saa lavt ansat, som man ønskede. For nu at bringe større Klarhed i dette Forhold har Ministeriet ladet udarbejde medfølgende Udkast til „Lov om Ansættelse af Lærereinder ved de offentlige Skoler i Kjøbstæderne og paa Landet samt om disse Lønning“, med Hensyn til hvis enkelte Paragrafer bemærkes Følgende:

ad § 1.

Det maa erkjendes, at der ikke er tilstrækkelig Grund til for Lærereindlønningens Vedkommende at holde fast ved den i Lov af 8de Marts 1856 § 13 opstillede Forskjel imellem den høiere og den lavere Løn, da Lærereinderne maae antages i Reglen at være ugifte. Det er derfor her optaget, at de Poster, der besættes med Lærereinder, skulle udgaae af Antallet af de Lærereposter, til hvilke der bliver at tage Hensyn ved Bestemmelsen af, hvormange der skulle lønnes med den høiere, og hvormange med den lavere Løn. Forøvrigt er

Paragrafen kun en videre Udførelse af den allerhøieste Resolution af 4de November 1859 Post 4.

ad § 2.

Da det ikke er sikkert, at der til Lærereposter paa Landet altid vil melde sig examinerede Ansøgere, findes det her antydet, at ogsaa uexaminerede kunne antages, dog at den examinerede stedsforetrækkes for den ikke examinerede.

ad § 3.

For Kjøbstablærere er Lønnen i Lighed med, hvad der gjælder for Lærerne, ansat deels til Byg efter Capitelstart, deels til Penge, hvorhos det, da Lærere kun have meget ringe Udsigt til Forbedring i deres Stilling, er fundet rigtigst, at Lønnen bestemmes efter en stigende Scala paa samme Maade som i Kjøbenhavn. Der er ikke tillagt dem fri Bolig eller Brændsel, men taget Hensyn hertil ved

Lønnen Bestemmelse, da det maa antages, at de i Reglen helst ville tinge sig i Kost udenfor Skolen. For Landsbyslærere ere Vilkaarene derimod bestemte ganske som for Andenlærerne, kun har man meent, at Lønnen ogsaa for dem burde bestemmes efter en stigende Scala. At der maa tilkomme de fast ansatte Lærere samme Ret som Lærerne til Skolepenge, Alderstillaag, Pension og andre Understøttelser, ansees som en Selvsølge.

ad § 4.

I de fleste Kjøbstabskoler er der antaget Lærere i Haandgjerning; forsaavidt disse ikke have anden Underviisning at meddele, stjønnes de ikke at kunne betragtes som faste Lærere, men kun at være at sætte i Klasse med Timelærere, og de i nærværende Lovudkast omhandlede Bestemmelser antages derfor ikke at burde finde Anvendelse paa dem.